

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра теорії та історії світової літератури

КУРСОВА РОБОТА

з історії зарубіжної літератури

на тему: Італійська література в еру Фашизму: поетика диктатури у творчості італійських письменників: на основі роману Ігнаціо Сілоне «Хліб і вино/Vino e pane»

Студентки 3 курсу Мліт 09-21 групи
напряму підготовки спеціальності
035.052 Романські мови та літератури
(переклад включно), перша - італійська

Дзигун Дарії Валентинівни
Керівник професорка кафедри
Мадлена Едуардівна Шульгун

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ЄКТС _____

Члени комісії

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

м. Київ – 2024 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	2
РОЗДІЛ I. ЛІТЕРАТУРА В ДОБУ ФАШИЗМУ	4
1.1 Історичний контекст: Італія за часів фашизму.....	4
1.2 Вплив фашистської пропаганди на італійському літературу.....	5
1.3 Антифашистські настрої в творчості італійських письменників.....	7
1.4 Життєвий шлях Ігнаціо Сілоне	9
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ РОМАНУ ІГНАЦІО СІЛОНЕ «ХЛІБ І ВИНО» В УМОВАХ ФАШИЗМУ.....	10
2.1 Зображення життя під фашистським гнітом у романі «Хліб і вино»	10
2.2 Питання ідентичності в умовах фашистського правління.....	13
2.3 Зображення тем опору в сюжеті роману	16
2.4 Актуальність роману в сучасному суспільно-політичному контексті.	17
ВИСНОВКИ.....	19
РЕЗЮМЕ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ.....	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	22

ВСТУП

Актуальність теми. Розуміння динаміки відносин між літературою та авторитарними політичними режимами в сучасному літературному процесі має важливе соціальне і культурне значення з низки причин. Насамперед, вона надає точку зору, за допомогою якої ми можемо розглянути, як репресивні системи можуть впливати на художнє самовираження та інтелектуальну свободу.

Розгляд італійської літератури фашистської доби сприяє кращому розумінню процесів цензури, пропаганди та державного контролю над культурним самовираженням та за допомогою яких засобів літератури письменники відображають вплив панівних ідеологій та свій спротив. Порівняння літературних контекстів із сучасним політичним ландшафтом слугує гострим нагадуванням про актуальність впливу літератури на суспільство в цілому. У цьому відношенні розгляд італійської літератури часів фашизму забезпечує глибше розуміння усіх труднощів перебування під тоталітарним правлінням та опору з боку представників письменницьких кіл.

Об'єктом дослідження є роман Ігнаціо Сілоне «Хліб і вино» на тлі фашистської Італії. Предметом дослідження є вивчення літературних прийомів, за допомогою яких Сілоне висвітлює питання опору та покори в умовах панування фашистського режиму.

Завдання дослідження полягає у проведенні аналізу літературних засобів, за допомогою яких Сілоне долає обмеження фашистської цензури, аби розкрити теми гніту, опору, надії у романі «Хліб і вино».

Метою дослідження є вивчення способів реагування письменників на тоталітарне правління для поглибленого розуміння проблем та обмежень, яких зазнають митці під впливом подібних режимів.

Для досягнення цієї мети буде використано кілька методів дослідження, зокрема

- 1) Проведення текстуального аналізу роману «Хліб і вино» з метою виявлення літературних засобів, за допомогою яких висвітлюються мотиви роману;

- 2) Контекстуалізація впливу авторитарних режимів на творчість у ширшому контексті італійської літератури фашистської доби;
- 3) Дослідити вплив біографічних та ідеологічних чинників на творчість Сілоне;
- 4) Розгляд актуальності «Хліба і вина» в сучасному суспільно-політичному контексті.

Курсова робота складається з вступу, двох розділів, висновків, резюме іноземною мовою і списку використаної літератури.

РОЗДІЛ I. ЛІТЕРАТУРА В ДОБУ ФАШИЗМУ

1.1 Історичний контекст: Італія за часів фашизму

Фашизм в Італії почав вкорінюватися на початку ХХ ст. в умовах глибокої економічної скрути, соціальних заворушень і політичної нестабільності внаслідок Першої світової війни. Створивши у 1919 році Фашистську партію, Беніто Муссоліні, якого на той час вважали харизматичним лідером, набув популярності завдяки своєму палкому націоналізму та обіцянками відновити порядок, стабільність і колишню велич Італії. Завдяки вдалому застосуванню переконливої пропагандистської кампанії та стратегічних політичних тактик у 1922 році Муссоліні прийшов до влади, що ознаменувало собою початок правління фашистського режиму в Італії.

Попри відсутність загальноприйнятого визначення фашизму, через його складну природу та історико-ідеологічні варіації, у контексті Італії його можна розглядати, як складну політичну ідеологію, у якій поєднуються авторитарна влада, палкий націоналізм і систематичне обмеження індивідуальних свобод, за посередництва якого здійснювався контроль над життям суспільства.

Приєднання Італії до участі у Другій світовій війні на підтримку фашистських ідеалів та цілей стало кульмінацією комплексного історичного процесу, що охоплює майже два десятиліття. Фашистський режим під керівництвом Муссоліні невпинно пропагував свою ідеологію, наголошуючи на антисоціалізмі, прагненні до військової та колоніальної могутності, а також на культовому вшануванні самого Муссоліні. Ця пропаганда пронизувала італійське суспільство, формуючи громадську думку на користь фашизму та його політичну відданість.

Проте сувора реальність невідповідності та вразливості приховувалася під пропагандистським покровом. Зусилля Італії захиститися від союзницьких бомбардувань були слабкими, відображаючи суттєві недоліки у навчанні, укомплектованості особовим складом та оснащенні італійських королівських військово-повітряних сил. Зокрема, погано були оснащені протиповітряні

батареї, деяким з них бракувало базових засобів зв'язку, таких як радіостанції чи радары. Неефективність оборонних заходів спричинила масштабні руйнування і смертність серед цивільного населення, що підірвало довіру до режиму.

Поступово назрівало внутрішнє невдоволення, яке загострювалося через неспроможність режиму вирішити нагальні проблеми, зокрема, нестачу продовольства. Липнєве усунення Муссоліні від влади ознаменувало поворотний момент, внаслідок якого відбулися таємні переговори з союзниками та остаточний поділ Італії на північну та південну частини. Подальша окупація півночі Німеччиною і утворення Італійської Соціалістичної Республіки (італ. Repubblica Sociale Italiana, або RSI) ще сильніше розділило націю.

Протягом цього періоду спостерігалася комплексна взаємодія опору, кооперації та самовідновлення серед італійців. Між прибічниками РСІ та руху Опору виник громадянський конфлікт, відобразивши глибокі класові поділи та ідеологічні зіткнення. Опір, що здебільшого складався з представників лівих фракцій, вів партизанську війну супроти окупаційних сил, тоді як серед селян і цивільного населення виникали окремі групи підтримки, щоправда, вони часто керувалися радше прагматичними міркуваннями, ніж чіткими антифашистськими настроями.

З приходом союзників на територію країни відбулося певне визволення, але водночас виникли й нові проблеми. Стратегія ««спаленої землі», яку застосувала німецька армія, відступаючи, залишала по собі сліди спустошення, що ускладнювало вже наявні труднощі. Тим не менш, завдяки спільним зусиллям союзників, Королівської армії та Опору, Італію було зрештою звільнено у 1945 році, що знаменувало собою кінець війни та крах режиму РСІ.

1.2 Вплив фашистської пропаганди на італійському літературу

Фашизм в Італії доби правління Беніто Муссоліні був не лише феноменом політичним, а й явищем культурним та інтелектуальним, що пронизував усі сфери функціонування суспільства та формував колективну свідомість італійського народу. У даному контексті література перетворилася на потужний

важіль розповсюдження ідеології правлячого режиму, оскільки письменники були вимушені підпорядковувати свої твори принципам фашизму, наражаючись на цензуру та переслідування за прояв найменшого інакомислення. Основою фашистської пропаганди в літературі було возвеличення ідеї націоналізму, що вимагало від письменників представляти Італію як вершину європейської цивілізації та могутності. У літературних творах часто зображувалося імперське минуле Італії та наголошувалося про неминучість її територіального розширення при фашистському правлінні. Акцент на націоналізмі мав сприяти зростанню почуття гідності та солідарності серед італійців, забезпечуючи підтримку режиму в питанні відродження та зміцнення могутньої італійської держави.

Тематика мілітаризму та військової сили була невід'ємною частиною фашистської літератури, що відповідала звеличенню режиму війни та завоювань. Вихвалялися такі воєнні чесноти, як військова доблесть, самопожертва та хоробрість, зображуючи війну як шляхетну справу, необхідну для захисту та зміцнення італійської нації. Через оспівування військової діяльності фашистська література прагнула виховати у населення почуття громадянського обов'язку та прагнення до захисту режиму і його принципів.

Система здійснювала жорсткий контроль над літературною діяльністю, цензуюючи будь-які твори, які вважалися підіривними або такими, що піддавали фашизм гострій критиці. Письменники, хто відмовлявся від партійних поглядів, наражалися на цензуру, загрозу переслідувань чи навіть ув'язнення. Перед обличчям цих ризиків чимало письменників вибирали варіант на користь дотримання вимог фашистських ідеалів, що зумовлювало стримування дисидентства у літературній творчості.

Серед представників письменницької інтелігенції є кілька знакових постатей, які відзначилися своєю активною участю у процесі створення суспільної думки щодо фашистської справи та сприяли її поширенню через свої літературні твори:

- 1) Габріеле д'Аннунціо відзначився у фашистській пропаганді через літературу, спираючись на свій авторитет відомого італійського

письменника для просування фашистських ідеалів. Своїми творами він наголошував на відродженні Італії як панівної нації, прославляв націоналізм, мілітаризм і культ особистості, що тісно пов'язано з основними принципами фашистської ідеології.

- 2) Джованні Папіні виступав на підтримку фашизму своїми літературними творами, які нерідко містили націоналістичні та авторитарні мотиви, звеличуючи італійську державу під керівництвом Муссоліні. У своїх публіцистичних творах Папіні вихваляв Муссоліні та його уряд як рятівників нації, маючи на меті заручитися підтримкою громадськості на користь фашизму.
- 3) Філіппо Томмазо Марінетті активно використовував свій письменницький голос задля просування ідеї уряду Муссоліні та його політики. Написавши низку маніфестів, статей та промов, він виступав на підтримку фашистських цінностей, підкреслюючи важливість технологічного прогресу, мілітаризму та обмеження свободи особистості перед колективною волею нації. Завдяки своїй активній підтримці фашизму Марінетті став помітною фігурою в найближчому оточенні Муссоліні.

1.3 Антифашистські настрої в творчості італійських письменників

Італійська література пропонує широкий вибір засобів для зображення спротиву проти фашизму - від безпосереднього бунту до нюансованого художнього символізму. У різні літературні способи письменники епохи фашизму намагалися піддати критиці погляди правлячого режиму та детально дослідити його злочиння. Тут представлено декілька засобів, за допомогою яких в італійській літературі зображується протистояння у боротьбі з режимом фашизму:

Деякі письменники через свої твори відкрито висловлювали своє несприйняття фашизму та його лідерів. Наприклад, «Христос зупинився в Еболі» Карло Леві розповідає про боротьбу маленького італійського села під

фашистським гнітом, зображуюч через непокору персонажів, дослідження таких тем, як гноблення та несправедливість, та символічне втілення суспільної боротьби проти авторитарних режимів. За допомогою виразних оповідей та переконливих образів автор зображують непохитність окремих людей та спільнот, які не поступаються своєю автономією та незалежністю перед обличчям репресивних сил.

В умовах суворої цензури чимало письменників зверталися до алегорії та використання символічних прийомів, щоб опосередковано виразити своє несприйняття фашизму. Зокрема, Італо Кальвіно у своєму творі «Барон на деревах» вдався до використання алегоричних засобів, щоб критикувати тоталітаризм та оспівувати свободу особистості. Автор розповідає історію молодого дворянина, який вирішує прожити своє життя на деревах, відкидаючи пригноблюючі обмеження суспільства на землі, чие життя на деревах стає прикладом алегорії опору, що перегукується з непокорою тих, хто чинить опір фашистській владі. Такі розповіді часто містили в собі тонку критику політичного контролю над суспільством і придушення інакомислення.

Попри цензуру та переслідування, в Італії активно процвітали підпільні літературні кола, які давали змогу інакодумцям висловлювати свої погляди. Письменники, інтелектуали та художники підпільно розповсюджували самовидавану літературу - неофіційні та несанкціоновані тексти, які кидали виклик фашистській пропаганді та відстоювали право на вільне самовираження. Бувто поетів та письменників брали участь у підпільній літературній діяльності, спрямованій проти режиму. Вони долучалися до виробництва та розповсюдження антифашистських памфлетів, віршів та есе, причому з великим особистим ризиком. Вони не лише критикували фашистську ідеологію, але й поширювали демократичні цінності, права людини та соціальну справедливість, чим надихали інших приєднуватися до опору і сприяти поваленню фашизму в Італії.

1.4 Життєвий шлях Ігнаціо Сілоне

Ігнаціо Сілоне, чиє справжнє ім'я Секундіно Транквілі, народився 1900 року в невеличкому містечку Пешіна в італійському регіоні Абруццо. Його дитинство було позначене труднощами та бідністю, а у віці 15 років, внаслідок землетрусу 1915 року, майбутній письменник лишився сиротою. Його ранній досвід бідності та соціальної несправедливості глибоко вплинув на його світогляд і підштовхнув його до активної діяльності. Натхненний соціалістичними ідеалами справедливості та рівності, Сілоне в юності став учасником лівої політики, приєднавшись до Італійської соціалістичної партії (PSI), а згодом до Комуністичної партії Італії (PCI).

Літературна кар'єра Сілоне почалася в 1930-х роках, на тлі фашистського режиму Муссоліні. Його дебютний роман «Фонтамара» (1933) приніс йому міжнародне визнання та зробив його провідним голосом антифашистської літератури.

З часом зростало його розчарування в радянському керівництві, що змусило його залишити ІКП і переїхати до Швейцарії, де він став відомим як антифашистський романіст. Пережите письменником, зокрема боротьба з хворобою та особисті трагедії, такі як ув'язнення і смерть брата, глибоко позначились на його творчості та політичних переконаннях.

Упродовж усього життя зв'язок Сілоне з батьківщиною залишався стійким, що впливало як на його творчість, так і на громадську діяльність. Попри те, що він багато років жив за кордоном, він і надалі черпав своє натхнення з людей та місцевості Абруццо.

У «Хлібі та вині» Сілоне порушує проблеми ідеологій та особистих втрат внаслідок політичних потрясінь. Головний герой, П'єтро Спіна, має багато спільного з самим Сілоне, відображаючи його шлях від розчарування в усталених лівих організаціях до пошуку принципів чесності в умовах авторитаризму.

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ РОМАНУ ІГНАЦІО СІЛОНЕ «ХЛІБ І ВИНО» В УМОВАХ ФАШИЗМУ

2.1 Зображення життя під фашистським гнітом у романі «Хліб і вино»

Художнє вираження в літературі досвіду перебування в умовах фашистського гноблення сприяє збереженню історичної пам'яті. Через використання різних форм літературного вираження, якими висвітленні переживання вигаданих чи реальних персонажів, відбувається відтворення реалій життя в умовах гноблення з метою підвищення обізнаності та сприяння солідарності читачів.

«Хліб і вино» — це роман італійського письменника Ігнаціо Сілоне, який вперше побачив світ у 1936 році. Дія роману розгортається в Італії під час розквіту фашизму і змальовує життя в умовах панування тоталітарного режиму. Історія розгортається навколо головного героя, П'єтро Спіни, який через свою антифашистську позицію змушений переховуватися. Тікаючи від влади, він знаходить притулок у маленькому селі та видає себе за священика. На прикладі переживань Спіни в романі розкриваються різні аспекти життя під гнітом фашистської влади: страх і параноя, цензура і контроль, співпраця і зрада.

У романі автор звертається до символів за допомогою яких розкриваються основні теми, конфлікти та мотиви, що сприяють розвитку сюжету. Головною їх характеристикою в літературі є багатозначність, яка передбачає можливість різних інтерпретацій. У романі Сілоне ці символи часто є втіленням ширших понять, таких як свобода, гноблення, опір:

- 1) Хліб має велике значення в Біблії, часто символізуючи собою прожиток, їжу та божественну допомогу. Це особливо помітно в Новому Завіті, зокрема, під час Тайної Вечері. Коли Ісус ділиться хлібом зі своїми учнями, аби вони пам'ятали про нього через цей вчинок. Спільний розподіл хліба символізує єдність з Богом та ближніми, забезпечує духовну поживу та сприяє формуванню спільної мети. У умовах тоталітарних режимів символіка хліба набуває додаткових значень, а саме контролю та

маніпуляції, коли влада прагне панувати над усіма аспектами життя громадян, включно з доступом до основних речей, таких як їжа. За рахунок монополізації виготовлення та розподілу хліба влада використовує їжу як інструмент політичного впливу та гноблення. Символіка хліба розглядається в контексті суспільного гніту: коли головний герой, П'єтро Спіна, ділиться хлібом і вином зі своїми односельцями, це символізує солідарність перед обличчям скрути. Колективне споживання хліба є актом протесту проти спроби державного контролю над усіма аспектами людського життя, що демонструє стійкість і непокору пригноблених.

- 2) У романі церква втілює як співпрацю з фашистським режимом, так і бунт проти нього. З одного боку, її зображено як корумповану установу, що вступає у змову з урядом для збереження своєї влади та привілеїв. З іншого боку, всередині Церкви є окремі представники, наприклад, Дон Бенедетто, які кидають виклик системі, навіть якщо це наражають їх на небезпеку. Таким чином, Церква стає символом моральної невизначеності та внутрішніх конфліктів, які постають перед людьми та різними установами в умовах репресій.
- 3) У романі віслюк є символом покірності, витривалості та стійкості. Віслюк, який часто асоціюється з сільським життям і фізичною працею, який представляє маргіналізованих і знедолених членів суспільства, що несуть на собі тягар експлуатації та несправедливості. Як символ пригноблених верств населення, віслюк втілює тих, хто мовчить, або тих, чії голоси залишаються непоміченими в умовах політичної пропаганди. Попри свій покірний характер, віслюк також символізує стійкість звичайних людей.

Ще одним літературним прийомом, який використовує автор, є іронія, за допомогою якої автор підкреслює недоліки, суперечності чи абсурдність суспільства, інституцій чи окремих людей.

- 1) Перетворення головного героя від розчарованого революціонера на священика, з метою уникнення арешту з боку влади, є вкрай іронічним. Він приймає образ релігійної людини, яка асоціюється з добродієністю та

побожністю, задля здійснення своїх політичних цілей. Це також підкреслює всю абсурдність умов, за яких люди вимушені вдаватися до крайнощів, аби вижити під гнітом фашизму.

- 2) Образ секретаря партії Дона Бенедетто зображений з іронією, оскільки він зовні демонструє прихильність до ідеології, водночас таємно симпатизуючи соціалістичній справі і ставлячи під сумнів чинний уряд. У такий спосіб іронія наголошує на лицемірстві фашистських посадовців, які на словах дотримуються партійної політики, однак у приватному житті піддають сумніву її легітимність.

Сілоне використовує сатиру, щоб показати лицемірство, притаманне владі, та викрити несправедливість, що пронизує суспільство. Також автор сатирично висміює селян, наголошуючи на їх невігластві та нерациональності, характерних для сільських громад.

- 1) Завдяки сатиричним елементам Сілоне висвітлює глибші теми невігластва та вразливості сільських громад, що робить їх легкими мішенями для фашистської пропаганди та експлуатації з боку правлячого режиму. Невігластво часто призводить до експлуатації та підкорення з боку можновладців, які ставлять власне багатство і статус понад етичні цінності

У «Хлібі і вині» метафори виступають засобом для кращого розуміння таких абстрактних понять, як гноблення, страх, свобода і т.д. За допомогою конкретних образів, що представляють ці абстрактні ідеї, автор робить їх більш доступними та зрозумілими для читачів, що сприяє їх кращому розумінню

- 1) Сілоне використовує метафору вовків для позначення фашистських репресивних структур. Порівняння часто робиться опосередковано, замість того, щоб прямо називати когось "вовками". Авторитарні структури просякнуті небезпечними людьми, так само, як сприймається вовче лігво. Вовки символізують хижацьку природу фашистського уряду, який переслідує вразливі верстви населення.
- 2) У тексті часто вживається образ в'язниці, який може слугувати метафорою для позначення утисків фашистського гніту, яких зазнають персонажі.

Такий метафоричний прийом допомагає не лише продемонструвати фізичне позбавлення волі, від якого страждали жертви режиму, а водночас зобразити психологічне та емоційне ув'язнення, зумовлене існуванням під постійним наглядом та в умовах страху. У «Хлібі і вині» персонажі переживають усвідомлення того, що опинилися в пастці, незалежно від того, чи це стосується буквального ув'язнення, суспільного остракізму, чи придушення їхніх переконань.

2.2 Питання ідентичності в умовах фашистського правління

Ідентичність - це комплексне поєднання різних факторів, включаючи культурний, соціальний та індивідуальний життєвий досвід. Проте за умов фашистського правління питання ідентичності тісно переплітаються з пропагандистською ідеологією, яку просуває режим.

Фашистські режими часто використовували національну ідентичність як основу своєї пропагандистської машини. Для цього вони використовують почуття національної гордості та історичні образи, нерідко спотворюючи факти та створюючи перебільшену версію національного минулого, міфологізуючи його. Подібні маніпуляції покликані формувати почуття єдності серед населення, в той же час виставляючи меншини в образі "нижчих або інакших", посилюючи таким чином розкол у суспільстві.

В романі розкриваються проблеми політичного опору, які глибоко переплітаються з людським становищем за часів фашистського панування. У боротьбі проти гноблення головний герой П'єтро Спіна стикається з моральними проблемами, борючись із власним внутрішніми переживаннями та сумнівами. У той час, як Спіна використовує фальшиву особистість та веде подвійне життя, намагаючись уникнути арешту владою, Сілоне заглиблюється у складну динаміку відданості та обману. Таким чином, він висвітлює вразливу сутність людської ідентичності в умовах репресивних систем.

В умовах політичних переслідувань і соціальних заворушень подорож Спіни перетворюється на духовне пробудження, адже він бореться з глибокими екзистенційними питаннями про віру, мораль і природу людини.

За допомогою алегорії у творі представлені моральні дилеми, питання жертвності та зради, з якими доводиться мати справу людям, що опинилися в умовах панування авторитарних режимів:

- 1) Прийняття П'єтро Спіною фальшивої ідентичності Дона Паоло в «Хлібі і вині» слугує сильною алегорією жертв, на які йдуть люди, щоб чинити опір гнобленню і відстоювати свої цінності та своїх близьких. Вона також уособлює ширші теми морального невизначеності, етичного компромісу та впливу віри і переконань на людину в умовах випробувань. Приймаючи вигляд священика, він вимушений боротися з моральними наслідками своїх дій, знаходячи баланс між прагненням до спротиву та необхідністю брехні, щоб підтримувати своє прикриття. Ця дилема висвітлює складність морального вибору в умовах репресивних режимів, де люди часто вимушені йти на компроміс зі своїми цінностями, щоб забезпечити захист собі та своїм близьким.
- 2) У «Хлібі і вині» наскрізна присутність фашистської партії та її інформаторів відображає не лише відчутний контроль з боку режиму, але й внутрішній конфлікт і зраду, з якими стикаються окремі люди. Персонажі на кшталт Луїджі Муріки символізують собою постійну загрозу зради та підриву довіри в суспільстві. Їх вчинки демонструють підступну сутність фашизму, де навіть найближчі відносини пронизані підозрою і страхом. Ця алегорія зради є відображенням більш широких проблем ідентичності, з якими стикаються люди, що живуть під фашистським правлінням. Необхідність відповідати ідеології режиму та постійна загроза зради змушують персонажів ставити під сумнів власну ідентичність та відданість, висвітлюючи внутрішній неспокій, який переживають люди, що живуть в умовах репресивних режимів. У такий спосіб роман показує, як фашизм не лише придушує інакомислення ззовні, а й підриває почуття

власної гідності та приналежності до спільноти, наголошуючи на глибокому впливі політичних ідеологій на ідентичність особистості.

- 3) Трансформація Дона Бенедетто слугує алегорією, яка відображає моральні складнощі та етичні дилеми, притаманні людині, яка перебуває в умовах гніту. Еволюція Бенедетто, який спочатку представляється як колаборант режиму, є яскравим прикладом внутрішньої боротьби між співучастю та спротивом. Зіткнувшись з усвідомленням власної провини та страждань, завданих йому режимом, Бенедетто переживає сильне прозріння совісті, яке спонукає його відмовитися від колишніх переконань і приєднатися до руху опору. Його перетворення з пасивного спостерігача на активного учасника руху опору уособлює собою можливість спокути та здатність людського сумління до змін в умовах тиранії.

Ігнаціо Сілоне розкриває тісний взаємозв'язок між релігією та національною ідентичністю, показуючи, як віра перетинається з політичною свідомістю у формуванні індивідуальної та колективної ідентичності. Особистий досвід Сілоне, як колишнього католика, розчарованого союзом церкви з фашистськими силами, надає роману глибокої критики щодо співучасті релігійних інституцій у підтримці репресивних режимів. За допомогою використання символів автор розкриває роль релігії, національної ідентичності та політичної свідомості у формуванні індивідуальної та колективної ідентичності під час фашистського правління:

1. Церкву зображено, як інституцію, що є причетною до функціонування фашистського режиму у фашистській Італії. У романі Сілоне зображує взаємодію між католицькою церквою та урядом, наголошуючи на тому, як релігія часто використовується політичною владою для збереження влади та контролю над населенням. Церква, як символ влади, часто маніпулює релігією для досягнення політичних цілей, часто на протипагу людським цінностям.
2. У романі неодноразово зустрічається символ хреста, що втілює теми жертви та спокути. Як християнський символ, він уособлює страждання,

яких зазнав Ісус Христос заради спасіння людства. В межах сюжету роману хрест постає як символ жертв, на які йдуть окремі персонажі, подібні до Спіни, у своєму прагненні до справедливості та свободи. Він є потужним засобом для нагадування про моральний обов'язок людини чинити опір насильству та відстоювати принципи суспільної справедливості, навіть в умовах переслідувань та труднощів.

У «Хлібі і вині» Ігнаціо Сілоне майстерно поєднує діалог і внутрішній монолог, щоб висвітлити питання національної ідентичності у внутрішній боротьбі та міжособистісній взаємодії персонажів. За допомогою діалогів Сілоне зображує розмаїття поглядів та ідеологій, присутніх в італійському суспільстві під час панування фашизму. Приміром, розмови між Спіною та іншими персонажами показують їхнє протилежне ставлення до фашистського режиму - від непохитної лояльності до прихованого опору. Використання таких діалогів не лише відображає різне сприйняття національної ідентичності серед італійського селянства, де одні сповнені почуттям колективної солідарності, в той час, як інші не бажають кидати виклик статус-кво та ідеологічній напруженості, що панує в Італії, а й дає змогу простежити, які зміни відбуваються у сприйнятті національної ідентичності персонажами.

2.3 Зображення тем опору в сюжеті роману

У романі Сілоне заглиблюється в теми опору та надії, що відбуваються в умовах фашизму в Італії, демонструючи їх важливу роль у боротьбі з режимом та формуванні надії на краще майбутнє. Сілоне також підкреслює важливість проявів солідарності та взаємодопомоги серед пригноблених в умовах труднощів.

Головний герой, П'єтро, об'єднується з селянами, робітниками та інтелектуалами, які поділяють схожі погляди на майбутнє Італії. Разом зі своїми однодумцями П'єтро займається підпільною діяльністю, спрямованою на створення опору чинному режиму. Вони організують таємні зустрічі,

поширюють антифашистську інформацію, щоб збільшити обізнаність про несправедливість, яку здійснює влада.

1. Сілоне використовує метафору насіння для вираження теми солідарності, аби підкреслити потенціал змін, притаманний рухам опору. У контексті сюжету роману метафора насіння передбачає, що навіть невеликі прояви непокори та солідарності здатні перерости у щось набагато потужніше та масштабніше. Подібно до того, як насіння, посаджене в ґрунт, проростає і перетворюється на рослину, так і дії людей на зразок П'єтро та його однодумців, незалежно від того, якими незначними вони можуть здаватися на перший погляд, можуть з часом призвести до суттєвих соціально-політичних змін. Дана метафора акцентує увагу на колективній силі людей, які співпрацюють задля досягнення спільної мети, тим самим підкреслюючи важливість солідарності та співпраці в умовах гноблення.
2. Ще одна метафора, представлена в романі, - це гора, яка використовується не лише як природний об'єкт, але й як метафора звільнення та свободи для головного героя П'єтро та його соратників. У важкі моменти протагоніст шукає прихистку серед гірських пейзажів, де кожен крок у сходженні на гору є метафоричним вираженням почуття звільнення від гніту. Серед гірських вершин герої знаходять не лише прихисток, а й внутрішній спокій та віру в краще майбутнє. Таким чином, метафора гори в романі символізує надію, яка підштовхує героїв на подальшу боротьбу за свободу і справедливість. Те, як автор розкриває екзистенційну кризу головного героя, свідчить про глибокі моральні дилеми, з якими зіштовхуються люди, що намагаються впоратися зі складнощами національної ідентичності в часи політичних потрясінь.

2.4 Актуальність роману в сучасному суспільно-політичному контексті.

Роман заглиблюється в теми авторитаризму, гноблення та опору, які, на жаль, залишаються актуальними в багатьох регіонах світу за сучасних умов. У романі можна знайти багато паралелей із сучасністю, оскільки зображення

фашистської Італії резонує з актуальними реаліями, коли влада авторитарних режимів прагне зміцнити своє панування та викоринити інакомислення, вдаючись до таких методів, як залякування, цензура та політичні репресії.

Крім того, висвітлення теми гноблення в романі знаходить відгук у сучасної читацької аудиторії, схильної до боротьби з системною несправедливістю та нерівністю. Незалежно від того, чи йдеться про системну дискримінацію, економічну експлуатацію чи маргіналізацію вразливих спільнот, зображення гноблення в романі підкреслює нагальну необхідність усвідомлення небезпеки безконтрольної влади та важливості захисту демократичних принципів перед загрозою тиранії.

У світі, який повен проявів корупції та зловживань владою, зображення персонажів, які борються з політичним розчаруванням, знаходить відгук у читачів. У романі глибоко простежується процес розчарування, якого зазнають люди, що стали свідками зради політичних ідеалів та підриву довіри до інституцій, які мали б захищати правосуддя та рівність.

У сюжеті «Хліба і вина» концепція доброчесності розглядається на тлі моральної невизначеності та етичних компромісів. Через переживання своїх персонажів у романі порушуються глибокі питання про моральну мужність і проблеми, з якими стикаються люди, захищаючи свої принципи посеред скрутних часів.

У багатьох регіонах світу досі існують авторитарні режими, громадяни яких продовжують стикатися з автократичним правлінням, обмеженням свободи слова та системним утиском основних свобод. Таким чином, сюжет «Хліба і вина» є не лише яскравим відображенням постійної боротьби, з якою зіштовхуються як окремі люди, так і цілі спільноти, тим самим, а й югострим прикладом незмінної актуальності тем цього роману в сучасному просторі.

ВИСНОВКИ

Література слугує безпосереднім інструментом для осмислення історії, однією з головних властивостей якої є властивість передачі поглядів, цінностей і проблематики певного історичного моменту чи соціального контексту, що зумовлює вагомую роль у процесі становлення індивідуальної та колективної свідомості. З історичної точки зору, кожного письменника можна розглядати як представника свого часу, творчість якого виступає своєрідним відображенням певної культури, передаючи її події та проблеми очима тих, хто особисто пережив їх на власному досвіді. У своїх роботах письменники не лише висвітлюють зовнішні соціальні реалії, але й розкривають питання внутрішньої боротьби окремих груп людей, спрямованої на критицизм чи опозицію тогочасним існуючим нормам та ідеологіям.

Один з ключових моментів в історії Італії пов'язаний з появою фашизму — ідеології, яка радикально відійшла від традиційної політики і глибоко вплинула на суспільство, економіку та культуру. Під керівництвом Муссоліні, фашизм характеризувався диктаторським правлінням і придушенням інакомислення. Представний режим усвідомлював потенційну загрозу, яку становили мистецтво і культура, внаслідок чого було запроваджено суворі закони цензури, спрямовані на те, щоб придушити будь-яку форму опозиції чи критики та здійснити широкий контроль над художнім виробництвом, гарантуючи, що мистецтво слугує інструментом пропаганди, що прославляє режим та його ідеали.

Автори опинилися в умовах небезпеки, що характеризувалися жорстокими репресіями, коли найменше відхилення від затвердженої державою ідеології могло спричинити за собою переслідування або ув'язнення. Їм доводилося протистояти складним перешкодам, пов'язаним із вираженням своєї позиції в умовах постійної цензури, що спонукало їх до пошуку різноманітних літературних засобів для передачі своїх підричних настроїв. Для критики влади, закликів до змін і захисту фундаментальних цінностей свободи, демократії та

прав людини автори вдавалися до використання різноманітних літературних засобів, зокрема алегорії, символів, метафори, іронії та сатири.

У цій курсовій роботі було досліджено використання одним із найвидатніших представників італійської літератури ХХ століття, Ігнаціо Сілоне, літературних засобів у своєму романі «Хліб і вино». У ній детально розглядається, як Сілоне використовував різні літературні засоби для зображення тем опору, стійкості та інакомислення на тлі фашистської Італії.

Цією роботою я мала на меті дослідити, як Сілоне вдало використовував алегорію, символіку, метафору, іронію та сатиру для зображення людських досвідів в умовах обмежень з боку репресивних режимів, продемонструвавши цим його літературну майстерність у передачі сенсу боротьби за справедливість.

Шляхом дослідження літературних засобів, використаних Сілоне, автор демонструє актуальність та значення «Хліба і вина» як яскравого свідчення про незмінне прагнення до свободи та справедливості в умовах гнітючої дійсності.

PE3IOME IHO3EMHOIO MOBOIO

La nascita del fascismo ha rappresentato un punto di svolta nella storia italiana, con l'introduzione di un'ideologia che si differenziava nettamente dalle norme politiche tradizionali e che ha avuto un profondo impatto su tutti gli ambiti della società. Sotto Mussolini, il fascismo si manifestò attraverso un regime dittatoriale e la soppressione del dissenso. Il regime riconobbe il potenziale dell'arte e della cultura come una potenziale minaccia e pertanto introdusse severe leggi di censura per sopprimere qualsiasi forma di opposizione o di critica, esercitando così un controllo totale sull'espressione artistica per fungere da apparato di propaganda che glorificasse il regime e le sue dottrine.

Di fronte all'ostacolo di superare la severa censura, gli autori hanno dato prova di grande ingegno, utilizzando una varietà di dispositivi letterari per trasmettere i loro sentimenti sovversivi.

Con l'uso sapiente dell'allegoria, del simbolismo, della metafora, dell'ironia e della satira, hanno abilmente criticato il regime autoritario, hanno promosso la causa della trasformazione sociale e hanno difeso con determinazione i principi fondamentali della libertà, della democrazia e dei diritti umani.

Questa tesina esplora l'uso dei dispositivi letterari di Ignazio Silone, la figura più importante della letteratura italiana del XX secolo, con particolare attenzione al suo romanzo *Pane e vino*. L'abile uso di Silone di vari dispositivi letterari funge da mezzo per rappresentare in maniera chiara i temi della resistenza, della resilienza e del dissenso sullo sfondo dell'Italia fascista.

Il romanzo, che si svolge sullo sfondo di un regime totalitario, segue il viaggio di Pietro Spina, il protagonista costretto a vivere in clandestinità a causa delle sue convinzioni antifasciste. Nascosto in un villaggio remoto, travestito da sacerdote, Spina diventa un simbolo di resistenza e di speranza nel mezzo di un regime oppressivo. Silone combina in modo creativo i temi della resistenza politica con l'esperienza umana in senso lato, utilizzando dispositivi letterari per rivelare la complessità della vita sotto l'oppressione fascista.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Artemiw, David, Towards a Definition of Fascism. URL: <https://hpsj.journals.yorku.ca/index.php/hpsj/article/view/39585/35871>
2. Baldi, Elio, Italo Calvino's Colour Blindness and the Question of Race among Einaudi Intellectuals. URL: <https://modernlanguagesopen.org/articles/10.3828/mlo.v0i0.273>
3. Biondi, Liliana, Ignazio Silone's roots and native land in his works. URL: https://www.bps-suisse.ch/pdf/media_la_letteratura_come_fonte_nuova_vita_1_en.pdf
4. Cavazza, Stefano, National identity in fascist Italy. URL: <https://books.openedition.org/pupo/6686>
5. Ciol, Monica, The European avant-gardes and Italian fascism. The Kandinsky-Marineti correspondence in July 1932[1]. URL: <https://www.europa.clio-online.de/essay/id/fdae-1698>
6. Colamosca, Anne, The Many Lives of Ignazio Silone. URL: <https://jacobin.com/2021/01/ignazio-silone-pci-italian-communist-party-fontamara>
7. Dahshan, Jad, How Italian Futurism Influenced the Rise of Fascism. URL: <https://artmejo.com/how-italian-futurism-influenced-the-rise-of-fascism/>
8. D'Annunzio e Mussolini La storia del rapporto tra il Vate e il fascismo. URL: <https://www.ilsommopoeta.it/storia/dannunzio-e-mussolini>
9. Foot, John, THE SECRET LIFE OF IGNAZIO SILONE. URL: <https://newleftreview.org/issues/ii3/articles/john-foot-the-secret-life-of-ignazio-silone>
10. Giovanni Papini. URL: <https://mina-loy.com/biography/giovanni-papini/>
11. Griffin, Roger, Staging the Nation's Rebirth: The Politics and Aesthetics of Performance in the Context of Fascist Studies. URL: <https://www.libraryofsocialscience.com/ideologies/resources/griffin-staging-the-nations/>

12. Ialongo, Ernest, FILIPPO TOMMASO MARINETTI: THE ARTIST AND HIS POLITICS. URL: <https://www.proquest.com/openview/134bac3a1f594435254ad059a1461eb1/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750>
13. Klein, Shira. "Italian Society during World War II." In *The Routledge History of the Second World War*, edited by Paul R. Bartrop. Routledge, 2021. URL: https://digitalcommons.chapman.edu/history_books/38/
14. Lanfranchi, Stéphanie, *Fascismo e resistenza della critica letteraria*. URL: <https://preo.u-bourgogne.fr/textesetcontextes/index.php?id=301&lang=en>
15. Lucarini, Vanessa, "Vino e pane": Il decalogo del bravo scrittore. URL: <https://www.inliberta.it/vino-e-pane-il-decalogo-del-bravo-scrittore/>
16. Mineo, Nicolò, *Letteratura italiana del Ventennio tra le due guerre e Fontamara*. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0014585820910922>
17. Morgan, P. (2004) *Italian Fascism, 1915–1945* Second Edition by PALGRAVE MACMILLAN Houndmills, Basingstoke, Hampshire RG21 6XS and 175 Fifth Avenue, New York, N.Y. 10010
18. Nelis, Jan, *Italian Fascism and Culture: Some Notes on Investigation*. URL: https://www.researchgate.net/publication/40905798_Italian_Fascism_and_Culture_Some_Notes_on_Investigation
19. Oliver, Mark, *Gabriele D'Annunzio, the Italian Writer Who Inspired Mussolini And Started The First Fascist State*. URL: <https://allthatsinteresting.com/gabriele-dannunzio>
20. Origo, Iris, *Ignazio Silone: A Study in Integrity*. URL: <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/1967/03/ignazio-silone-a-study-in-integrity/660321/>
21. Paganini, Andrea, *Ignazio Silone, the man who saved himself*. URL: https://www.bps-suisse.ch/pdf/media_la_letteratura_come_fonte_nuova_vita_1_en.pdf

22. Pedroni, Massimo, Giovanni Papini e il Fascismo: il rapporto del grande scrittore e poeta con Mussolini. URL: <https://www.secoloditalia.it/2020/07/giovanni-papini-e-il-fascismo-il-rapporto-del-grande-scrittore-e-poeta-con-mussolini/>
23. Pryce-Jones, David, The exemplar: Ignazio Silone. URL: <https://newcriterion.com/article/the-exemplar-ignazio-silone/>
24. Rosenthal, Raymond, Christ Stopped at Eboli, by Carlo Levi. URL: <https://www.commentary.org/articles/raymond-rosenthal/christ-stopped-at-eboli-by-carlo-levi/>
25. Rundle, Christopher (2018) "Stemming the flood: the censorship of translated popular fiction in Fascist Italy", Perspectives 26(6): 838-851. DOI: 10.1080/0907676X.2018.1444646. URL: https://www.researchgate.net/publication/323736658_Stemming_the_flood_the_censorship_of_translated_popular_fiction_in_Fascist_Italy
26. Silone, I. Pane e Vino [Bread and Wine], Lugano, Nuove Edizioni di Capolago, 1937, pp.392
27. Smith, Matthew J., "Militarism as a Theme in Nazi Education and Youth Organizations" (2018). History: Student Scholarship & Creative Work. 2. URL: <https://jayscholar.etown.edu/hisstu/2>
28. Sullivan, Chris, Art and Violence: Technology and Domination: Futurism and Fascism. URL: <https://bylinetimes.com/2021/02/25/art-and-violence-technology-and-domination-futurism-and-fascism/>
29. Todisco, Vincenzo, "My second patria": Silone and Switzerland. URL: https://www.bps-suisse.ch/pdf/media_la_letteratura_come_fonte_nuova_vita_1_en.pdf